

**HOLLANDIAI
MAGYAR
SZÖVETSÉG**

**AZ 1956-OS MAGYAR FORRADALOM ÉS
SZABADSÁGHARC 50. ÉVFORDULÓJA**

**HÁROM MAGYAR NEMZEDÉK
HOLLANDIÁBAN**

KÖSZÖNJÜK, HOLLANDIA!

**50STE JUBILEUM HONGAARSE
REVOLUTIE EN VRIJHEIDSTRIJD 1956**

**DRIE GENERATIES HONGAREN
IN NEDERLAND**

HARTELIJK DANK, NEDERLAND!

**HONGAARSE
FEDERATIE IN
NEDERLAND**

ROTTERDAM

2006. október 22. / 22 oktober 2006

Megnyitó
Emlékezés és köszönet

Prof. Dr. Kibédi Varga Sándor Áron
A Hollandiai Magyar Szövetség elnöke

Opening
Herinnering en dank

Prof. Dr. S.Á. Kibédi Varga, voorzitter
Hongaarse Federatie in Nederland

Dames en Heren, ik heet U allen van harte welkom namens de Hongaarse Federatie in Nederland, de overkoepelende organisatie van alle Hongaarse organisaties in dit land. Eerst spreek ik in het Nederlands – de taal, die ook door alle Hongaren hier wordt gesproken – en daarna in het Hongaars.

Wij zijn bij elkaar ter herinnering aan de dagen van 50 jaar geleden, toen de Hongaren als één man zijn opgestaan tegen de communistische Sovjet-onderdrukking en daartegen met de wapens in de hand hebben gevochten. De communistische wereld schudde op zijn grondvesten. Wij weten allen, dat de revolutie op en na 4 november 1956 door de Sovjet-Unie werd neergeslagen. En we weten ook waarom. De grote mogendheden wendden zich af: Frankrijk en Engeland waren in de Suez-crisis verwickeld en de Verenigde Staten waren bang iets te ondernemen wat de afspraken van Yalta, d.w.z. de verdeling van Europa in twee politiek tegenstrijdige zones, in gevaar zou brengen. Ik woonde toen al in Nederland, we waren de hele dag aan de radio gekluisterd en toen ik Cabot-Lodge, de vertegenwoordiger van de V.S. in de Veiligheidsraad hoorde zeggen, dat Amerika zou protesteren “by all peaceful means”, wist ik dat het lot van de Hongaarse opstand bezegeld was.

De grote mogendheden wendden zich af, maar de kleine landen deden wat ze konden en onder de mensen was de verontwaardiging enorm. In Parijs lazen de mensen op 4 november hun krant huilend in de métro, in Amsterdam zei een taxichauffeur tegen mij dat hij het helemaal niet vreemd zou vinden als Nederland nu de oorlog zou verklaren aan de Sovjet-Unie. Mede gezien de rol van de Hongaarse schrijversbond bij de voorbereiding van de opstand is het begrijpelijk dat vooral veel schrijvers en dichters hun stem verhieven. In Polen is min of meer illegaal een kleine bloemlezing van voor Hongarije geschreven Poolse gedichten verschenen, in Frankrijk werden niet alleen door Camus en Sartre kritische studies gepubliceerd, maar zelfs een hele bundel “Hommage des poètes français au peuple hongrois”, waaraan o.a. Jean Cocteau, Pierre-Jean Jouve en Jules Supervielle bijdragen leverden. In Nederland publiceerde – slechts één voorbeeld uit de vele die ik zou kunnen citeren – het tijdschrift Wending begin 1957 een speciaal nummer, met een lang gedicht van Gabriël Smit,

Waarvan ik het slot citeer:

*En ik, geen soldaat, een dichter,
moet weer woorden leren schrijven,
hulpeloos, tegen een woedende
overmacht in.*

*Woorden als kleine vogels,
Zwart van ellende, bevend
Van angst, met broze vleugels
Van hoop.*

*Vogels die hoog uitwijken
onder stormwolken wanhoop,
tegen orkanen van leed in de
panische nacht.*

*Misschien daalt er een in
Boedapest en is een kleine vrede
Op een doorschoten voorhoofd,
In een geschonden schoot.
Misschien.*

200.000 Hongaren verlieten als vluchtelingen hun land. Zij zijn nu over de gehele wereld verspreid. Ook Nederland heeft Hongaarse vluchtelingen opgenomen. Deze vluchtelingen hebben zich goed geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Daarom hebben wij in de uitnodiging tot deze bijeenkomst vermeld: “Drie generaties Hongaren in Nederland”, d.w.z. de generatie van hen, die kwamen, de generatie van hun kinderen hier in Nederland, en de generatie van hun kleinkinderen. Deze ziet U hier vandaag. Dit alles was echter niet mogelijk geweest zonder de liefderijke, begrijpende en hulpvaardige zorg, waarmee de vluchtelingen door de Nederlandse samenleving werden omringd. Daarom hebben wij als motto voor deze bijeenkomst gekozen:

HARTELIJK DANK NEDERLAND!

Het is voor ons een voorrecht, dat wij dit dankwoord kunnen uitspreken tegenover de vertegenwoordiger van geheel Nederland in ons midden, de Heer Donner, die – ook al was hij kort geleden afgetreden als minister van Justitie – hier optreedt op verzoek van de Nederlandse Regering. Wij zijn hem zeer dankbaar, dat hij in ons midden is en ons zal toespreken.

Tevens spreken wij ons dankwoord uit tegenover de Nederlandse organisaties, die destijds bij de opvang der vluchtelingen een vooraanstaande rol hebben gespeeld en hier vertegenwoordigd zijn, zoals het Voormalig Verzet Nederland, het Nederlandse Rode Kruis, de Rooms Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk Nederland alsmede het Centraal Joods Overleg, voorts het Universitair Asiel Fonds en het Hongaars Hulpcomité voor Bedrijfsopleiding. Indien wij van organisaties spreken, spreken wij van individuen, vrouwen en mannen, die zich met hart en ziel en vaak ten koste van grote persoonlijke opofferingen hebben ingezet bij de opvang der vluchtelingen. Wij hebben hier speciaal – ook symbolisch - uitgenodigd de kinderen en kleinkinderen van drie leden van het Voormalig Verzet Nederland, die buitengewoon veel voor de opvang der vluchtelingen hebben gedaan, t.w. oud burgemeester Gijs Van Hall van Amsterdam, die de nationale inzamelingsactie voor de vluchtelingen, samen met de leiders van het Verzet, heeft opgezet, alsmede Sándor Baracs en Imre Tarnóczy, beiden van Hongaarse origine en leden van het Verzet tijdens de Oorlog, die zich zeer intensief voor de opvang der vluchtelingen hebben ingezet. In 1956 en 1957 stonden de Nederlanders moreel achter de Hongaren. Zij, die hier zijn, symboliseren ook hen, die hier niet zijn en niet (meer) kunnen zijn: alle Nederlanders, die voor de vluchtelingen van toen een nieuw vaderland en een nieuw thuis hebben bereid.

HARTELIJK DANK NEDERLAND!

*

Kedves Honfitársaim!

1956-ban megmozdult a föld Magyarországon és megrendült a föld az egész világon. A magyar nemzet egy emberként kelt fel a szabadságért, az emberi és a nemzeti szabadságért. A forradalom és szabadságharc elveszett a világpolitikai helyzet és a szovjet katonai hatalom miatt – hasonlóan II. Rákóczi Ferenc függetlenségi harcához és az 1848-49-es szabadságharchoz, amelyek szintén az akkori hatalmi összefüggéseken buktak el -, de megmaradt a magyar nemzet erkölcsi egysége, amely a szabadság jegyében örök emberi igény. A nagyhatalmak passzivitásával ellentétben a nemzetközi felháborodás óriási volt, amint ezt már a beszédem holland részében kifejtettem.

200.000 magyar hagyta el hazáját s keresett új otthon a világon. Hollandiába is kerültek magyar menekültek. A menekülteket a holland nép – és köztük minden itt élő magyar – nagy szeretettel és gondoskodással fogadta és új otthon nyújtott nekik. Bizonyára sokan emlékeznek még arra, hogy maga Juliána királynő is eljött az utrechti menekülttáborba.

A menekültek Szabadságot kerestek és itt megtalálták a Szabadságot, amelyben felépíthették életüket. Ezért adtuk ennek az ünnepi összejövetelnek azt a címet: “Három magyar nemzedék Hollandiában”: akik jöttek, akik itt nőttek fel, és azok gyermekei. Ezért választottuk jeligének erre az alkalomra:

KÖSZÖNJÜK, HOLLANDIA!

Örülünk, hogy e köszönetünket kifejezhetjük Donner volt igazságügyminiszternek, aki a kormány kérésére a holland nép képviselőjében van közöttünk annak ellenére, hogy már lemondott mint igazságügyminiszter.

Ugyanakkor köszönjük a holland római katolikus és protestáns egyházaknak, valamint a zsidó szervezeteknek, amit a menekültekért tettek, a holland ellenállási mozgalomnak, a holland vöröskeresztnek, az Universitair Asiel Fondsnak és a Magyar Ipari Tanulók Segélybizottságának a menekültek fogadásában és a társadalomba való beépülésében betöltött nagy szolgálatait. Ezek a szervezetek egyben jelképes jelentőségűek mindazokért a szervezetekért, amelyek a magyar menekültek fogadásában nagy szolgálatokat tettek, s minden szervezetben azokért a személyekért, akik azokban éjt nappá téve, sokszor nagy áldozatok árán dolgoztak. Köszönetünk nekik szól mindenekelőtt. Ide – szintén szimbolikusan – meghívtuk a volt holland Ellenállási Mozgalom három olyan tagjának a gyermekeit és unokáit, akik a magyar menekültekért rendkívül sokat tettek: Gijs van Hall volt amszterdami polgármester, aki az Ellenállási Mozgalom embereivel a menekültek fogadásának az anyagi alapjait megvetette, továbbá Baracs Sándor és Tarnóczy Imre, akik a magyar menekültek fogadásában óriási munkát végeztek. Ők egyben jelképei mindenkinek, hollandoknak és magyaroknak, akik önfeláldozó munkával, szeretettel tevékenykedtek minden menekült jólétének megvalósításán.

Ugyanakkor jól meg kell jegyeznünk, hogy a magyarság általános emberi erkölcsi értékek védelmére kelt fel, mint mindig is történelme folyamán. Nem nemzetieskedésből, hanem emberi méltósága védelmében és emberi élete megvalósítására. Erre kaptak a magyar menekültek lehetőséget itt és ez kötelezi el őket arra, hogy a jövőben is szolgálják mind a holland mind a magyar szellemi világot, maguk, gyermekeik, unokáik. Mindkettő alapeleme: Szabadság!

A szabadság szolidaritása

Mr. P. H. Donner
Holland igazságügyminiszter

De solidariteit van de vrijheid

Z.E. P.H. Donner
Minister van Justitie

Op 4 november 1956 moest mijn vader het Bijbellezen na het eten afbreken, zo aangedaan was hij door de berichten over het neerslaan van de Hongaarse opstand door de Russen. Hij en veel andere Nederlanders herkenden in de opstand en de aanleiding daarvoor de eigen ervaringen van onderdrukking en bezetting gedurende de jaren '40- '45. Velen uit het voormalig verzet waren later dan ook nauw betrokken bij de opvang hier van degenen die de Russische en communistische reactie na 4 november wisten te ontkomen. Ik was in die tijd 8 jaren oud; voor mij was vooral de onderbroken Bijbellesing een teken dat er iets heel ergs aan de hand was. Dat werd onderstreept door het speelgoed dat ik later moest afstaan voor 'Hongaarse kinderen'. Dat was me eenmaal eerder overkomen; in 1953 bij de watersnood. Mijn protesten werden verworpen met: 'zij hebben niets'. Meer dan de data van het begin van de protesten in Hongarije, staat de datum van 4 november 1956 daarom in mijn geheugen gegrift.

Wij zijn hier bijeen om die dagen, nu vijftig jaren geleden, te herdenken. Het is juist dat niet het einde wordt herdacht - de dagen begin november - maar het begin, in oktober, van wat de 'Hongaarse opstand' is gaan heten. Want dat was het begin van een proces dat niet eindigde op 4 en 5 november, maar dat doorging en dat pas eindigde toen eind 1989 de muur en het ijzeren gordijn vielen en Midden-Europa haar vrijheid hervond. Zouden we vooral stil staan bij de novemberdagen vijftig jaren geleden dan zouden we stil staan bij wat een Phryrus-overwinning bleek. Want het einde van de Hongaarse opstand - hoe smartelijk ook - was uiteindelijk meer belovend, dan menig overwinning die zonder gevolg bleef.

De dagen in de herfst van '56 zijn al menigmaal beschreven en herdacht. Pas nu, 15 jaren na de val van de muur, nadat Hongarije en de andere landen uit de regio weer zijn opgegaan in de hoofdstroom van de Europese ontwikkeling, wordt geschiedschrijving daarvan mogelijk. Dat zal onvermijdelijk leiden tot het ontmythologiseren van herinneringen die nu behoren tot de canon van de 'koude oorlog'. Was het Westen echt machteloos of was de houding inzake Hongarije ook een testcase voor het prille begin van vreedzame coëxistentie en non-interventie in Europa na de dood van Stalin? Ontving Nederland de Hongaarse vluchtelingen werkelijk 'met open armen' of past enige relativisering? Slechts een klein deel van de ongeveer 150.000 gevluchte Hongaren vond immers in Nederland een thuis en wat er aan opvang was, geschiedde op particuliere kosten. Had het royaler gekund? Of is dat onze eeuwige neiging om het verleden te beoordelen - en te veroordelen - met de kennis achteraf.

Die herwaardering ligt nog in het verschiet, nu past het vooral te herdenken wat vijftig jaren geleden gebeurde; niet in Nederland, maar in Hongarije. De opwindende gebeurtenissen na het vertrek van Rakosi, toen ook in Polen politieke verandering mogelijk leek. Opwindende gebeurtenissen die uitmondde in de manifestaties op 23 oktober en in een spiraal van politieke verlangens, verwachtingen en veranderingen; de benoeming van Nagy tot premier, het opnemen van niet-communistische ministers in zijn regering, de aankondiging van onderhandelingen over het vertrek van Sovjettroepen en de mededeling op 1 november dat Hongarije voornemens was om uit het Warschau-pakt te stappen. Toen bleek evenwel dat veranderingen binnen het regime, zoals in Polen, eventueel aanvaardbaar waren, maar veranderingen van het regime niet. De prijs die daar vanaf begin November voor werd betaald was hoog; de bezetting van het land, de herovering van Budapest met grof wapengeweld, de vluchtelingen die alles achter moesten laten, de politieke repressie in de jaren nadien.

De herinneringen op een dag als vandaag gaan uit naar wie met hun bestaan, hun vrijheid of hun leven de prijs hebben betaald voor de kortstondige ervaring van vrijheid. Maar wat zij toen niet konden zien, was dat wat **het einde** leek **een begin** was. Aan deze zijde van het gordijn omdat het de ogen opende van vrijwel ieder voor de ware aard van het Communistisch regime en de 'respectabiliteit' daarvan. Aan gene zijde omdat het hervormingen in gang zette die tien jaren later maakten dat terwijl het regime in Polen steeds restrictiever werd, Hongarije tot een van de meer welvarende en liberale regimes behoorde. En tussen Oost en West omdat een detente op gang kwam die uiteindelijk de 'glasnost' in de USSR onvermijdelijk en mogelijk maakte, en toen tot een

omwenteling in Midden-Europa leidde die het einde inhield van het regime dat in '56 leek te zegevieren. En wat verder ook in de toekomst van de opvang van de Hongaarse vluchtelingen hier gezegd zal worden, zeker is dat vrijwel ieder een plaats heeft gevonden en dat zij een waardevol deel van de Nederlandse samenleving zijn geworden. Als dat zonder overheid gaat, strekt het de samenleving tot eer.

Het herdenken van de opstand van '56 verandert met het verloop van de tijd. Steeds minder weten nog uit eigen ervaring en moeten het doen met overlevering. Herdenken in de zin van terugdenken neemt daarom onvermijdelijk af. Als het herdenken dan ook blijft steken in herinnering, zullen de dagen van toen uiteindelijk verworden tot papier en archief. Herdenken dient meer te zijn dan het verleden oproepen. Het moet ook **gedenken** zijn: de herinnering levend houden, door waarden en idealen die toen leefden bestendig voor ogen te stellen en in het heden toe te passen - met het oog op de toekomst.

Inzet van 'de Hongaarse opstand' was: vrijheid. We gedenken die 'opstand' dan ook vooral, door steeds voor ogen te houden dat vrijheid en recht niet vanzelfsprekend zijn. Dat zij steeds opnieuw bevochten moeten worden.

Vrijheid is niet: alles mogen en kunnen, maar: ieder ruimte geven en laten om naar eigen diepste overtuiging en bestemming een bestaan op te bouwen. Dat is ook wat wie hier kwamen, hier vonden. Vrijheid begrijpen wij meestal in de zin van 'vrijheid van', zoals de 'vier vrijheden' die Roosevelt tot inzet van de Wereldoorlog maakte: vrijheid van vrees, vrijheid van behoefte, vrijheid van godsdienst en vrijheid van meningsuiting. Vrijheden die Hongarije ook na de bevrijding jammerlijk werden onzegd. Maar vrijheid is meer dan 'vrijheid van'. Het is ook 'vrijheid om'; het vermogen om samen met anderen als politieke gemeenschap te kunnen beslissen over het eigen bestuur en de gemeenschappelijke toekomst. Die vrijheid was in het bijzonder ook inzet in '56.

'Vrijheid van' moet veelal op omstandigheden, vreemde overheersing en soms op eigen overheden worden bevochten. 'Vrijheid om' moet uiteindelijk altijd op onszelf bevochten worden. Want de mogelijkheid om als samenleving over eigen bestuur en toekomst te beslissen, vergt niet alleen ruimte daartoe, maar vooral ook het vermogen om als burgers in vrede, vertrouwen en solidariteit samen te leven, en om met tolerantie voor fundamentele geloofsverschillen, tot beslissingen te komen die minderheden niet als onrecht en onderdrukking ervaren. We zeggen dat samenleven berust op een 'maatschappelijk verdrag', maar vergeten vaak dat verdrag komt van verdragen en dat dit wederzijdse verdraagzaamheid veronderstelt. Een inzicht dat zowel in Nederland als in Hongarije geboren is uit bittere ervaring, opgedaan tijdens die eerdere revolutie: de reformatie, en eerdere opstand: tegen Habsburg in Spanje en in Oostenrijk. Beide landen hebben daarbij geleerd dat politieke vrijheid uiteindelijk berust op onderlinge betrokkenheid en solidariteit tussen mensen en verdraagzaamheid over geloofsverscheidenheid heen.

'Vrijheid om' vergt ook verbondenheid en solidariteit met andere landen; in de moderne wereld staat zij niet meer alleen. In '56 ging de vrijheid in Hongarije verloren doordat anderen terzijde bleven staan - wat ook hun motieven waren. Elders bleef zij behouden vanwege de verbondenheid met andere landen. Die ervaring vormt mede de grondslag voor het proces van Europese integratie en eenheid op basis van recht. Die zijn in Europa in deze tijd een absolute voorwaarde voor het behoud van 'de vrijheid om'; zowel van ieder afzonderlijk als van allen. En ook die samenwerking en eenheid berusten op verdragen; **de** verdragen die de onderlinge afhankelijkheid en het vertrouwen in een rechtsorde institutionaliseren, en **het** verdragen van onderlinge verschillen en verscheidenheid.

Wie vrijheid als vanzelfsprekend gaat ervaren, zal de voorwaarden voor die vrijheid al gauw verwaarlozen. Er zijn verontrustende signalen die daar op wijzen; mensen, groepen en landen die zich naar binnen keren, onderlinge verscheidenheid aanzetten, eigen autonomie en belang benadrukken en die fundamentele verschillen wantrouwen en niet verdragen. De Europese Unie wordt steeds meer louter gemeten aan de vraag: wat levert het ons op?, en niet aan de vraag: wat is nodig om in vrede en veiligheid in Europa samen te leven? Alleen door die ontwikkelingen tegen te gaan - bij onszelf en bij anderen - kunnen we de 'vrijheid om' behouden en bevechten. En alleen zo kunnen we de dagen in Oktober **en** November vijftig jaren geleden zowel herdenken als gedenken, en recht doen aan de inzet van wie daar bestaan, vrijheid of leven voor offerden.

Dank u.

A szabadság szolidaritása

Mr. P. H. Donner
Holland igazságügyminiszter

De solidariteit van de vrijheid

Z.E. P.H. Donner
Minister van Justitie

1956. november 4-én apám vacsora után kénytelen volt megszakítani a bibliaolvasást, annyira megrázták őt a hírek, hogy az oroszok leverték a magyar forradalmat. Ő, és vele együtt sok-sok holland, a forradalomban és mindabban, ami azt kiváltotta, ugyanazt ismerték fel, amit ők az elnyomás és a megszállás éveiben 1940. és 1945. között átéltek. Ebből érthető meg, hogy sokan, akik résztvettek a háború alatti ellenállási mozgalomban, bekapcsolódtak azoknak a fogadásába, akik november 4-e után az orosz és a kommunista reakció elől el tudtak menekülni. Abban az időben én 8 éves voltam; számomra mindenekelőtt a félbeszakított bibliaolvasás volt annak a jele, hogy itt valami nagyon 'rossz' dolog történt. Ezt még nyomatékosabbá tette az, hogy egy játékszeremet 'magyar gyermekek' számára oda kellett adnom. Ilyesmi velem azelőtt is megtörtént, mégpedig 1953-ban a nagy árvíz idején. Tiltakozásomat a felnőttek azzal utasították el, hogy "Azoknak semmijük sincs". Ezért 1956. november 4-e napja élesebben van belevésődve az emlékezetembe mint a tiltakozások kezdete Magyarországon.

Ma azért gyűltünk itt össze, hogy azokról az 50 évvel ezelőtti napokról megemlékezzünk. Helyénvaló, hogy nem az események végéről emlékezünk meg – azaz a novemberi napokról –, hanem a kezdetről, az októberi napokról, amelyek a 'magyar forradalom' néven ismertek. Mert az csak annak a folyamatnak a kezdete volt, amely nem november 4-én és 5-én fejeződött be, hanem tovább folytatódott addig, amikor a Fal és a Vasfüggöny összeomlott és Közép-Európa visszanyerte szabadságát. Ha mi mindenekelőtt az ötven évvel ezelőtti novemberi eseményeknél állanánk meg, akkor, amint később kitűnt, pyrrhusi győzelemről emlékeznénk meg. Mert a Magyar Forradalom vége – bármennyire keserűen fájdalmas is volt az – végülis sokkal több reménnyel kecsegtető volt, mint jónéhány győzelem a történelemben, amely következmények nélkül maradt.

1956. év őszének a napjait már sokszor leírták és azokról sokszor megemlékeztek. Mondhatnánk, hogy tulajdonképpen először napjainkban lehetséges azt az időt történelmileg rögzíteni, 15 évvel 'a Fal' lehullása után, miután Magyarország és annak a régiónak a többi országa újra belekerült az európai fejlődés főáramlatába -. Ez szükségképpen olyan emlékek átértékeléséhez fog vezetni, amelyek a 'hidegháború' képébe illettek. Valóban erőtlenség volt azidőben a Nyugat, vagy a Magyarországgal kapcsolatos magatartás Sztálin halála után a békés együttélés és az egymás ügyeibe való be-nem-avatkozás kezdetének a próbaköve volt Európában? Valóban 'tárt karokkal' fogadta-e Hollandia a magyar menekülteket, vagy nincs-e szükség etéren némely relativálásra? Hiszen a 150.000 magyar menekültnek csupán egy kis része talált otthonra Hollandiában s a menekültek fogadása magánakciók pénzügyi támogatásával történt. Nem lehetett volna-e mindezt nagyvonalúbban csinálni? Vagy e kérdések fölvetése maga is a mi régi, ismert hajlamunkból származik, hogy utólagos ismereteink fényében ítéjük meg - és ítéljük el - a múltat?

Az átértékelés még a jövő feladata, most azonban arról kell mindenekelőtt megemlékeznünk, ami ötven évvel ezelőtt történt; nem Hollandiában, hanem Magyarországon. Gondolunk itt arra a lelkesültségre, amely mindenkit eltöltött Rákosi letűnte után, midőn Lengyelországban is lehetőként tűnt a politikai változás. Arra a lelkesültségre, amely az október 23-i tüntetéshez vezetett politikai vágyak, váradalmak és változások forgószelében; Nagy Imre kinevezése miniszterelnökké, nem-kommunista miniszterek felvétele a kormányba, a Szovjet-csapatok kivonulására vonatkozó tárgyalások bejelentése és november 1-én az a közlemény, hogy Magyarországnak szándékában áll kilépni a Varsói Szerződésből. Akkor világos lett, hogy változások a rendszeren belül, mint Lengyelországban, esetleg elfogadhatók voltak, de a rezsimnek magának a megváltoztatása nem. Az az ár, amelyet november elejétől meg kellett fizetni, magas volt: az ország megszállása, Budapestnek durva módon fegyverrel történt visszafoglalása, menekültek, akiknek mindent oda kellett hagyniuk, a politikai represszió az azután következő években.

Olyan napon mint a mai emlékezésünk azok felé szárnyal, akik létükkel, szabadságukkal vagy életükkel fizettek a szabadságnak rövididejű kivirágzásáért. Ők azonban nem láthatták előre, hogy az,

amiről akkor úgy tűnt hogy **a vég**, valójában **új kezdet** volt. A Vasfüggöny innenső oldalán, mivel az, ami ott történt, szinte mindenkinek a szemét felnyitotta a kommunista rendszer valóságos természetének és 'tisztetreméltóságának' a felismerésére. A Függöny tulsó oldalán, mivel ott reformok indultak be, amelyek tíz év alatt azt eredményezték, hogy – míg a rezsim Lengyelországban mind szigorúbbá és szigorúbbá vált – Magyarország egyike lett a viszonylagos jólétet élvező és liberális rezsimeknek. Kelet és Nyugat között pedig megindult a 'détente', amely végülis a Szovjetunióban a 'glasnost'-ot kikerülhetetlenné és egyben lehetővé tette, s annak a rezsimnek a végét hozta magával, amelyik 1956-ban győztesnek tűnt. Egyébként, bármit mondjon bárki is itt ma még a magyar menekültek fogadásáról, biztos, hogy szinte mindannyian megtalálák a helyüket és az is, hogy ők a holland társadalom értékes része lettek. Ha pedig mindez az állam és egyéb felsőségek nélkül történik, akkor az a társadalom dicsére válik.

Az 1956-os forradalomról való emlékezés idő elteltével változik. Mind kevesebben és kevesebben tudják saját tapasztalatból elmondani, hogy mi is történt. Így történelmi hagyományra kell támaszkodnunk. Az emlékezés a vissza-emlékezés értelmében ennek következtében fokozatosan csökken. Ha az emlékezés csak vissza-emlékezés marad, akkor a mult napjai végülis papírrá és levéltári anyaggá válnak. Emlékezésnek többnek kell lennie mint csupán a mult felidézése. **Megemlékezésnek** kell lennie: azaz az emlékezést úgy tartani ébren, hogy tekintetünket maradandóan azokra az értékekre és ideálokra függesztjük, amelyek annakidején bennünk éltek, mégpedig oly módon, hogy azokat a mai életben alkalmazzuk – a jövőbe nézve.

A magyar forradalom főcélja egy volt: szabadság. A forradalomról megemlékezve szem előtt tartjuk, hogy szabadság és jog nem magátólértetődőek. Azokért mindúntalan meg kell harcolni.

Szabadság nem jelenti, hogy minden szabad és minden engedélyezve van, hanem azt, hogy mindenkinek meg kell adni a teret a maga életvilága felépítéséhez a saját legmélyebb meggyőződése és a maga élethivatása szerint. Azok, akik ide jöttek, ezt találták meg itt. A szabadságot általában úgy tekintjük mint 'szabadságot valamitől', amint Rooseveltt a 'négy szabadságot' a Világháborúban való részvétel központi gondolatává tette: a félelemtől való szabadságot, a szükség-től való szabadságot, a vallásszabadságot és a véleménynyilvánítás szabadságát. Ezek azon szabadságok, amelyben Magyarország a felszabadulás után sem részesült. Szabadság azonban több mint 'valamitől szabadnak lenni'. Az igazában 'szabadság valamiért'; az arra való képesség, hogy másokkal együtt mint politikai közösség tudjunk dönteni a saját kormányzásunkról és a közös jövőnkönkről. Éppen ez a fajta szabadság volt 1956 központi igénye és követelménye.

A 'valamitől való szabadságért' körülményeinkkel, külső elnyomással és néha a saját kormányzatunkkal kell megküzdenünk. A 'valamiért való szabadságért' saját magunkkal kell megküzdenünk. Mert ahhoz, hogy mint társadalmi közösség saját kormányzatunkról és saját jövőnkönkről döntsünk, nem csak az szükséges, hogy arra életterünk legyen, hanem mindenekelőtt az, hogy képesek legyünk mint polgárok békében, egymás iránti bizalomban és egymással való szolidaritásban egy közösségben élni s ilymódon alapvető hitbeli különbségek iránti türelemmel olyan döntésekhez jutni, amelyeket kisebbségek nem mint jogtalanságot vagy elnyomást tekintenek. Ismert az a mondás, hogy a társadalmi együttélés 'társadalmi szerződésen' alapul, de gyakran elfelejtjük, hogy a holland szó 'verdrag' [magyarul 'szerződés'] a 'verdragen' ['elviselni'] szóból ered, ami azt jelenti, hogy egymást kölcsönösen elviseljük. Ez egy olyan felfogás, amely mind Hollandiában mind Magyarországon keserű tapasztalatból származott, melyet mindkét ország egy korábbi forradalomban, a reformációban, egy korábbi felkelésben, a spanyol és az osztrák Habsburgok elleni felkelésben tanult meg. Mindkét ország megtanulta ebből, hogy politikai szabadság emberek közötti jóviszonyon és szolidaritáson, továbbá vallási különbségek kölcsönös elviselésén alapszik.

A 'valamiért' való szabadság megköveteli egyben a más országokkal való összekötődést és az azokkal való szolidaritást. Egyetlen állam sem áll egyedül a mai modern világban. 1956-ban Magyarország szabadsága elveszett, mert mások félrehúzódtak, - bármi lett legyen is erre az ő megfontolásuk. Másutt megmaradt ez a szabadság a más országokkal fennálló összefűződés következtében. Ez az élettapasztalat az, ami az európai integrációnak és egységnek a jogban megvetett alapját képezi. Ez ma Európában a valamiért, a valamire való szabadság abszolút feltétele; mindenki számára és mindnyájunk számára. És ez az együttműködés is szerződéseken ['verdragen'] alapszik, mégpedig mind a szerződéseken ['verdragen'] magukon, amelyek az egymástól való kölcsönös

függőséget és a jogrendben való bizalmat jogilag és szervezetileg biztosítják, mind az egymás közötti különbségek és különbözőségek 'elviselésén' ['verdragen' az egymás kölcsönös elviselése értelmében].

Az, aki a szabadságot mint magátólértetődő jelenséget tekinti, könnyen elhanyagolhatja az ilyen értelemben vett szabadság feltételeit. Vannak nyugtalanító jelek, amelyek erre mutatnak. Vannak emberek, csoportok, országok, melyek befelé fordulnak, egymásközötti különbségeket kiéleznék, saját öncélúságot és saját érdekeket hangsúlyoznak ki, amelyek az egymás közötti különbségekre bizalmatlansággal tekintenek és azokat nem is viselik el. Ők az Európai Uniót csak aszerint ítélik meg, hogy 'mit hoz ez nekünk?', nem pedig aszerint, hogy mi szükséges ahhoz, hogy Európában békében és biztonságban éljünk. A 'valamiért' való szabadságot csak azáltal tudjuk megtartani és csak akkor tudunk azért küzdeni, ha mind magunknál mind másoknál az ilyen jellegű fejlődéseknek elejét vesszük. Csakis így tudunk az ötven évvel ezelőtti októberre és novemberre egyidejűleg emlékezni s arról méltó módon *megemlékezni* és egyben eleget tenni az azok iránti kötelességünknek, akik, ezért nagy odaadással létüket, szabadságukat és életüket áldozták fel.

Köszönöm a figyelmüket.

Menekült, de töretlen
Drs. Szabó Zsolt
Holland Országgyűlési képviselő

Gevlucht maar niet gebroken
Drs. Z. Szabó
Lid Tweede Kamer

Tisztelt hölgyeim és Uraim,

Elsősorban szeretném megköszönni a Hollandiai Magyar Federációnak, hogy meghívtak és felkértek, hogy tartsak egy előadást.

Külön köszönöm jó barátomnak Tóth Miklósnak, hogy – kérve és kérés nélkül, mindig ellát Magyarországgal és a Hollandiában élő magyarok helyzetével kapcsolatos információval.

S habár beszélek magyarul, előadásom mégis hollandul fogom tartani, mert mivel itt születtem nekem sokkal könnyebb hollandul szavakba önteni azt, amit elmondani szeretnék.

Dames en heren,

In het laatste nummer van het tijdschrift 'Ablak' uitgebracht door de Universiteit van Amsterdam met dit keer als thema 'Hongarije 1956' wordt in een interview met Frits Bolkenstein, voormalig bewindspersoon, oud fractievoorzitter van de VVD en voormalig Eurocommissaris, de volgende vraag gesteld:

Gaat u vijftig jaar Hongaarse Opstand herdenken?

Het antwoord is verassend, *'Ik herdenk niet'* zegt Bolkenstein. *'Ik ben bezig met wat nu gaande is in de wereld. Een herdenking van een opstand tegen de tirannie van het communisme is alleen zinvol wanneer je het weet te plaatsen naar het hier en nu'*. Einde citaat.

Vandaag sta ik hier als tweede generatie Hongaar. Ik herdenk wel, al was het maar om aan mijn kinderen, de derde generatie dus, over te brengen waar wij vandaan komen, waarom wij denken zoals wij denken en handelen zoals wij doen met als doel een nog betere toekomst. In die zin ben ik het eens met Bolkenstein daar waar hij zegt dat er een verband dient te bestaan tussen het verleden en ons huidige handelen alsook wat er komen gaat.

Dames en heren,

De eerste generatie Hongaren uit 1956 zijn op een fantastische wijze opgevangen in dit mooie land. Daarom wil ik vanaf deze plek het Nederlandse volk en het koningshuis hartelijk en met diepe respect danken voor de steun die het in 1956 en de jaren daarna aan de Hongaarse vluchtelingen heeft gegeven.

Terugblikkend wordt er wel eens kritiek geleverd op ondermeer Nederland dat het niet voldoende heeft gedaan aan het voorkomen van de onderdrukking van de revolutie. Als politicus weet ik maar al te goed in welke positie de Nederlandse regering in die tijd verkeerde. De Suezcrisis en compromissen binnen de NAVO maakte het onmogelijk voor Nederland als relatief klein land eigenstandig in te grijpen. De toenmalige internationale constellatie is de reden dat de Russen onder leiding van maarschalk Zjoeikov de revolutie met harde hand op een uitermate bloedige wijze neer konden slaan. De Nederlanders kennende weet ik zeker dat een ieder graag had ingegrepen maar de internationale politieke situatie toentertijd liet dat gewoonweg niet toe.

Ook wil ik vanaf deze plaats belangrijke particuliere initiatieven uit die tijd nog maar eens benoemen zoals het katholieke Caritas, de protestantse stichting Admiraal Michiel de Ruyter, het Universitair

Asielfonds (UAF) en alle anderen die vaak met reeds in Nederland wonende Hongaren een indrukwekkende prestatie hebben geleverd inzake de opvang en inburgering van de Hongaarse vluchtelingen via onder andere taallessen, les in de Nederlandse geschiedenis, het staatsbestel en het belastingstelsel.

Dames en heren,

Gevlucht maar niet gebroken is de titel van mijn inleiding.

Tijdens de voorbereiding van deze speech duik je vanzelfsprekend in de historie van je moederland om het maar even zo te noemen en zoals u weet is de bloei van het Karpatenbekken te vaak verstoord door oorlogen en onderdrukking. Mongolen, Turken, Habsburgers en Russen hebben gepoogd de Hongaarse identiteit te vernietigen en verdragen als die van Trianon hadden tot doel Hongarije op te delen. Het opdelen gebeurde trouwens al eerder in 1526 na de slag bij Mohács. Door Trianon zoals we allen weten zijn velen plotseling buiten hun vaderland geplaatst. Ik vergelijk me graag met die generatie Hongaren die heden buiten de huidige grenzen van de Hongaarse staat in het Karpatenbekken wonen. Als al die ellende de Hongaren niet was overkomen had ik nu misschien wel bijvoorbeeld met hen aan een Hongaarse universiteit van Marosvásárhely, nu Roemenie, internationale betrekkingen gedoceerd, of was ik gemeenteraadslid in Kassa, nu Slowakije, of misschien wel zakenman in Újvidék, nu Servië of Munkács, nu de Oekraïne of Kismarton, nu Oostenrijk? Ik kom hier aan het eind van mijn inleiding nog op terug.

Dames en heren,

Mijn ouders zijn net zoals velen van u hier aanwezig vandaag gevlucht als gevolg van de systematische onderdrukking door lieden als Rákosi, Gerő, Révai, gevolgd door het neerslaan van de revolutie, voor velen beter bekend onder de naam 'ellenforadalom', door de Russen samen met Kádár. Uw kinderen, die reeds hier in Nederland zijn geboren, zijn als het ware met u een stukje meegevlucht. Gedwongen je land verlaten gaat je niet in de koude kleren zitten en deze traumatische ervaring bepaalt dus gedeeltelijk de opvoeding van uw kinderen en zoals ik bij mezelf merk ook die van mijn kinderen, de derde generatie dus. Ik hoor vaak vanuit de Nederlandse samenleving het signaal dat de Hongaren geruisloos zijn geïntegreerd. Dat is een mooi compliment. Dit is optisch gezien ook juist. Hongaren hebben zichzelf snel de taal eigen gemaakt, de ene wat beter dan de ander, hebben werk gevonden en hebben zich aangepast aan de in Nederland geldende normen en waarden. Ach ja, *'en als ze een strikje horen worden ze wel snel geëmotioneerd'* wordt er dan ook nog wel eens een keer gezegd over die goed geïntegreerde Hongaren. Het lijkt een opmerking van in de kantlijn maar raakt wel de kern. Hongaren hebben zich fantastisch aangepast aan de Nederlandse samenleving maar de facto komen ze wel uit een volledige andere samenlevingsvorm. Er wordt wel eens beweerd dat de oostgrens van het Karpatenbekken de grens vormt van onze westerse beschaving maar dan nog; cultureel en historisch zijn de verschillen tussen Nederland en Hongarije zo groot dat het niet vanzelfsprekend is dat u hier in de zaal zichtbaar rimpelloos het Nederlanderschap tot u heeft genomen. Ik heb veel respect voor de door uw geleverde prestatie en zie tegelijkertijd welke inspanning u daarvoor heeft moeten leveren. U heeft zich 200% moeten inzetten om uw kinderen een gelijke startpositie in de Nederlandse samenleving te geven als kinderen die hun ouders hier reeds in Nederland zijn geboren. De keerzijde van deze inspanningen kent iedereen: heimwee zeker in het begin, familie en vrienden moeten missen, zich anders leren uiten, meer rationeel en minder emotioneel, de problemen die de opvoeding van de kinderen met zich meebracht, voor u allen waarschijnlijk herkenbaar en bij de bezoeken naar Hongarije gekleineerd worden aan de grens bij Sopron en Hegyeshalom en ga zo maar door. Maar toch zitten wij allen hier bij elkaar en zijn dus niet gebroken.

Zoals eerder aangegeven kenmerkt de Hongaarse geschiedenis zich door periodes van ongekeerde bloei abrupt afgewisseld door tijden van wrede onderdrukking en onrecht. Wat dit laatste betreft heb ik dan ook te doen met de politieke situatie in Hongarije zelf waar een premier van de socialistische partij, de opvolger van de communistische partij, het volk tot op heden ongestraft en met steun van een kleine sociaal liberale partij heeft voorgelogen over de economische situatie van Hongarije om zo de verkiezingen te kunnen winnen. Al weken protesteert het Hongaarse volk op het Kossuth plein voor gerechtigheid en respect voor democratische politieke normen en waarden. Ik ga mij niet mengen in de Hongaarse politieke aangelegenheden maar dit soort zaken zouden in de Nederlandse politiek nooit en te nimmer worden geaccepteerd.

Dames en heren,

Ik sluit af.

Hongaren zijn net zoals Nederlanders vooruitgangsoptimisten. Vooruitgangsoptimisten geloven in verandering en één van die veranderingen is de uitbreiding van de Europese Unie. Hierdoor worden landen gedwongen hun grenzen te openen voor het economische en culturele verkeer. Mijn verwachting is dat dit voor de Hongaren in het Karpatenbekken op termijn voorspoed zal brengen. Voorspoed waarvan ik als tweede generatie Hongaar onevenredig meer van heb mogen profiteren dan de Hongaren in Centraal Europa. Het is ze gegund.

Dank u vriendelijk. Köszönöm szépen.

Személyes emlékezés
Dr. Tánczos Ottó
A Hollandiai Magyar Szövetség alelnöke

Een persoonlijke herinnering
Dr. O.Gy. Tánczos, vice-voorzitter
Hongaarse Federatie in Nederland

Dames en Heren!

Op 14 december 1956 passeerde ik omstreeks 14 uur de Nederlandse grens, per trein bij Venlo. Op 19 december zat ik met drie andere landgenoten in een auto met kenteken AA van het koninklijk huis, onderweg van Baarn naar Utrecht.

U begrijpt dat, toen enkele weken later mijn moeder in mijn brief hierover las, zij haar hoofd schudde en schreef dat ze blij was over de vriendelijke ontvangst in Nederland maar dat het niet nodig was om dit feit nog aan te dikken met een zo onwaarschijnlijke leugen!

Toch was het waar! De leerlingen van het Baarns Lyceum, waar toen de prinsessen Irene en Margriet op zaten, hadden kerstpakjes gestuurd naar het opvangkamp voor Hongaarse studenten in Zeist waar ik ook zat. Om hier voor te bedanken hadden we een klein programma met dans, zang en muziek samengesteld, dat we met een man of 10 opvoerden in het Baarns Lyceum. We werden met drie auto's naar Baarn vervoerd. Na ons optreden moesten we snel door naar Utrecht voor een afspraak met de NCRV-radio. Onze auto wilde echter niet starten. Toen kwamen net de prinsessen naar buiten om met een hofauto naar huis te rijden. Na een gesprek met onze tolk heeft prinses Irene toen opdracht gegeven aan de chauffeur van de hof-auto ons naar Utrecht te brengen...

Het zou overdreven zijn om die episode symbolisch te noemen voor onze ontvangst in Nederland. Toch was het voor ons net een sprookje. En nu bijna 50 jaar later: dank u prinses!

Dames en Heren! Ik wil nu hier niet over de opstand zelf spreken, maar meer over de gevolgen van de opstand op mijn leven. Gevolgen die vergelijkbaar zijn met die van vele anderen die na de opstand hier in Nederland terecht zijn gekomen.

"Wanneer wordt het verleden verleden" vraag ik me elk jaar, in navolging van Professor von der Dunk, af als we de opstand van '56 herdenken. Voor mij is 1956 geen verleden. Voor mij was en werd en is het in alle opzichten een beslissende gebeurtenis in mijn leven. Wat mij betreft is het dus onbelangrijk of we het openbaar, feestelijk, wel of niet herdenken. Voor mij is de opstand, het daarop volgende vertrek uit Hongarije en de komst 'm Nederland een onafscheidelijke eenheid, waarvan ik mij steeds bewust ben in mijn leven.

Aan het besluit om Hongarije te verlaten gingen enkele weken vol twijfels, angst aarzeling en verdriet vooraf. Uiteindelijk ben ik de grens gepasseerd op 25 november 's avonds om 10 uur. Dat was dus drie weken na het neerslaan van de opstand door de Russische troepen. Ik besliste zonder enige realistische voorstelling over leven in een ander land, zonder enige voorstelling over mijn toekomst.

Tot 13 december verbleef ik in een kamp in Oostenrijk en van daar vertrokken we naar Nederland. Ons transport was het vierde uit Wenen naar Nederland, er zou nog één volgen. Totaal zijn er 3.568 Hongaren vanuit Oostenrijk hier gekomen.

Dit waren veel meer dan de regering destijds van plan was om toe te laten, namelijk 2.500. De algemene verontwaardiging in het grootste deel van de wereld, maakte het relatief makkelijk voor vluchtende Hongaren om een asiel-land te vinden.

Hier enkele cijfers daarover, die recentelijk in Boedapest zijn gepubliceerd:

- Er zijn totaal 200.000 mensen gevlucht (op een bevolking van 10 miljoen); 180.000 via Oostenrijk en 20.000 via het toenmalige Joegoslavië.
- Teruggegaan zijn er 14.000; dus 186.000 mensen zijn in het Westen gebleven waarvan 17.000 in Oostenrijk zelf.

- De helft vertrok over zee. In de eerste plaats naar de Verenigde Staten en Canada. Enkele duizenden naar Zuid Amerika en Zuid-Afrika. Ruim 10.000 mensen gingen naar Australië.
- Ruim 2000 mensen vertrokken naar Israël.
- Binnen Europa zijn de meeste mensen door Groot-Brittannië opgenomen, gevolgd door West Duitsland, Zwitserland, Frankrijk, Zweden, Italië, Nederland, België, Denemarken en Noorwegen. Al deze landen hebben tenminste duizend vluchtelingen toegelaten.
- Alle landen in West Europa hebben vluchtelingen opgenomen behalve Finland, wegens haar toen nog sterke afhankelijkheid van de Sovjet Unie.

Terug naar Venlo, waar ik dus op 14 december aankwam. Er stonden veel mensen op het perron en een fanfare speelde het Hongaarse volkslied. Uitstappen mochten we niet en de marechaussee liet de mensen op het station ook niet dichtbij de trein komen. Opeens reikte een van de marechaussees mij een kleine pasfoto aan van een meisje, wijzend naar een groep meisjes verderop. Achter op de foto stond een voornaam en een telefoonnummer..... Ik heb haar toen en later nooit gesproken of gezien. Toch gaf het een warm gevoel - Nu nog als ik er aan terug denk.

De opvang in Utrecht was goed geregeld en na 5 weken in een studenten-opvangkamp in Zeist werd ik student in Groningen. In de eerste 5 weken bij een gastgezin om Nederlands te leren en daarna op kamers. Ik had een beurs van het UAF (Universitair Asiel fonds), die alle Hongaarse studenten op een uitstekende manier begeleidde.

Het gewone dagelijkse leven legt langzaam beslag op je. De euforie ebt weg en het besef groeit dat er geen weg meer terug is. Je moet je volledig aanpassen, je toekomst ligt hier. Het soms opkomende heimwee werd onderdrukt door de nieuwsgierigheid naar al het nieuwe dat me dagelijks overkwam.

Terugdenkend aan de opstand, wat ik vaak deed, werd me steeds duidelijker dat de zogenaamde 'vrije Wereld' niet van plan was geweest de status quo in Europa te veranderen; ze hadden die immers zelf mee tot stand gebracht.

Intussen nam de Sovjet Unie de leiding in de ruimtevaart en haar leger werd het machtigste in de wereld. Het zou de grootste politieke naïviteit zijn om aan de bevrijding van je vaderland te denken.

Je doet concessies en na 10 jaar ga je terug, met je Nederlandse vrouw en kind op bezoek. Reeds bij de grens komen de oude angsten terug en ondanks de vreugde van het weerzien, was ik opgelucht toen we de grens op de terugweg waren gepasseerd.

En na elk bezoek daar wist ik: het is te laat, er is geen weg meer terug. Ook al spreek ik nog steeds accentloos Hongaars, ik ken het land niet genoeg om daar te willen leven.

Zit ik dan tussen twee vaderlanden, in een niemandsland? Wat is vaderland? Een landschap waarmee je emotioneel verbonden bent? De prachtige heuvels van Zuid-Hongarije waar ik geboren ben? Of het rustige Drentse land tussen Peize en Eelde waar ik met mijn vrouw vaak langs fiets?

Ik voel me niet in een niemandsland. Ik ben twee vaderlanden rijk!

Terugdenkend aan de jaren 50, wil ik nog even heel persoonlijk zijn en bedank ik mijn vrouw die mijn Hongaarse kant altijd met groot geduld heeft opgevangen. Ik ben blij dat mijn kinderen hier zijn en zelfs enkele kleinkinderen.

Het zou echter te sentimenteel zijn om te zeggen: **Bedankt Nederland** of.....waarom eigenlijk niet....

FÉNYKÉPEK / FOTO'S

A fényképeket Márkus Péter (Hága) készítette.

De foto's werden door Péter Márkus (Den Haag) gemaakt.

Dr. Tóth Miklós, a Hollandiai Magyar Szövetség első titkára megnyitja az ünnepséget.

Dr. Miklós Tóth, eerste secretaris van de Hongaarse Federatie in Nederland opent de feestelijke bijeenkomst.

Megnyitó.
Opening.

A Forradalmi Zászló behozatala — hollandiai magyar gyermekek.

De Hongaarse verzetsvlag 1956 wordt door Hongaarse jongeren in Nederland binnengedragen.

Prof. Dr. Kibédi Varga Sándor Áron, a Hollandiai Magyar Szövetség elnöke.

Prof. Dr. S.A. Kibédi Varga, voorzitter van de Hongaarse Federatie in Nederland.

Szentiványi Gábor,
a Magyar Köztársaság hollandiai nagykövete.
Z.E. G. Szentiványi
Ambassadeur van Hongarije.

Mr. P.H. Donner,
Holland igazságügyminiszter.
Z.E. P.H. Donner,
Minister van Justitie.

Liszt Ferenc Kórus, vezényel Scholcz Péter.
Liszt Ferenc Chorus, dirigent Péter Scholcz.

Juhász István szaval.
Ir. István Juhász.

Dr. Tóth Miklós átveszi a kitüntetést
Szentiványi Gábertől.
*Dr. Miklós Tóth, neemt de onderscheiding in ontvangst
van Z.E. G. Szentiványi.*

Dr. Tánczos Ottó átveszi a kitüntetést
Szentiványi Gábertől.
*Dr. Ottó Tánczos, neemt de onderscheiding in ontvangst
van Z.E. G. Szentiványi.*

Prof. Schermann Péter átveszi a kitüntetést
Szentiványi Gábertől.
*Prof. Ir. Péter Schermann, neemt de onderscheiding in
ontvangst van Z.E. G. Szentiványi.*

Drs. Budavári Gábor átveszi a kitüntetést
Szentiványi Gábertől.
*Drs. Gábor Budavári, neemt de onderscheiding in
ontvangst van Z.E. G. Szentiványi.*

Tüski István református lelkész átveszi a kitüntetést
Szentiványi Gábertől.
*Ds. István Tüski, neemt de onderscheiding in ontvangst
van Z.E. G. Szentiványi.*

Prof. Dr. Kibédi Varga Sándor Áron átveszi a kitüntetést
Szentiványi Gábortól.
*Prof Dr. S.A. Kibédi Varga, neemt de onderscheiding in
ontvangst van Z.E. G. Szentiványi.*

Dr. Tanczos Ottó, a Hollandiai Magyar Szövetség
alelnöke.
*Dr. Ottó Tanczos, vice-voorzitter van de Hongaarse
Federatie in Nederland.*

Drs. Szabó Zsolt, holland országgyűlési képviselő.
Drs. Zsolt Szabó, lid Tweede Kamer.

Tóth Valentina.
Valentina Tóth.

'Búzavirág' táncsoport és a 'Hajnali' zenekar.
Dansgroep 'Búzavirág' en ensemble 'Hajnali'.

A Forradalmi Zászló kivitele.
De Verzetssvlag wordt weggedragen.